

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום רביעי כ"ט בחשוון תשע"ז

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

סוטה - ט"ז

1. אלו ברייתות מצינו בענין המקום שלוקח ממנו עפר להשקאת הסוטה?

א. 'בקרקע המשכן' ולא שיתקן מבחוץ ויכניס, אך לא שיחפור בקרדומות, כיון שנאמר 'אשר יהיה' יש שם הבא, אין שם תן שם.

ב. ברייתא חולקת - 'זמן העפר אשר יהיה' - מלמד, שהיה מתקן מבחוץ ומכניס בקרקע המשכן.

'ובקרקע המשכן' לאיסי בן יהודה: בא לרבות קרקע של שילה, נוב וגבעון, ובית עולמים.

איסי בן מנחם חולק: אין צריכים לפסוק שהרי אם לגבי טומאת מת הקלה מקדש ומשכן שווים שאסורים להכנס, בטומאת אשת איש החמורה כל שכן שהושוו לבודקה ולבערה מתוכן. אלא, 'בקרקע המשכן' מלמד שלא יביא מתוך קופתו. אלא רק אם אין שם יביא ויניח שם ואח"כ יטלנו.

2. נסתפקו - אליבא דבית הלל, החולקים על בית שמאי, וסוברים: מצינו אפר שקרוי עפר, אם אין שם עפר האם יכול ליתן במקומו אפר.

האם אע"פ שנקרא עפר - אבל בסוטה 'בקרקע המשכן' ממעט אפר, או ש'בקרקע המשכן' בא ללימודים אחרים שהובאו לעיל. מה נפשט?

רצו להוכיח מדברי ר' ישמעאל: בשלשה מקומות הלכה למשה מסיני עוקרת את פשט הפסוק:

התורה אמרה כיסוי הדם בעפר, והלכה בכל דבר. התורה אמרה שניזיר אסור בתער, והלכה בכל דבר. התורה אמרה שגט יכתב בספר, והלכה בכל דבר. ולא החשיב שאפר מועיל בסוטה.

ואין לומר - שהתנא שייר דברים שלא מנה אותם, כפי ששייר גם במצורע - שלמדנו שם בכלל ופרט וכלל, ש'כל שערו יגלח' הוא רק במקום שיש כינוס שער והשער נראה, ונתרבה בזה שיער הרגלים, ונתמעט שער בית השחי ושל כל הגוף, ואעפ"כ ההלכה קובעת שמגלח כדלעת, כיון שמצורע אינו נחשב שיור מכמה טעמים.

א. ההלכה אינה עוקרת פסוק מפורש, אלא דרשה דרבנן.

ב. ההלכה אינה עוקרת, אלא מוסיפה.

ג. הברייתא היא כרבי ישמעאל שדרש כללי ופרט, אך המשנה האומרת שגם בתגלחת שניה מגלחו כדלעת, היא כרבי עקיבא הדורש בריבוי ומיעוט וריבוי - שריבה הכל, ומיעט רק דבר אחד - שיער שבתוך החוטם.

עוד רצו להוכיח - מדברי רב: אין שם עפר, מביא רקבובית ירק ומקדש. ולא היא, [רש"י ל"ג] רקבובית ירק אכן נחשב עפר, אבל אפר לא נחשב עפר.

3. שלשה צריכין שיראו לעין: עפר סוטה, ואפר פרה, ורוק יבמה. רבי ישמעאל הוסיף: אף דם צפור של מצורע. מה טעמו, ומה טעם רבנן שלא הזכירו?

א. ר' ישמעאל - כתוב בפסוק גם 'בדם' וגם 'במים' הא כיצד - מביא מים שדם ציפור ניכר בהן, והיינו שיעור רביעיית.

ב. רבנן - זה נצרך לגופו שצריך להטביל בתערובת דם ומים, ואם היה כתוב רק 'וטבל בהם', לא היינו יודעים שצריך לערבן.

אמנם ר' ישמעאל סבר - שלערבן למדנו מ'ושחט את הציפור האחת אל כלי חרש אל מים חיים' - משמע שכבר בשחיטה מתערבים.

ורבנן עונים ש'מושחט' ה"א שכוונת הפסוק שישחוט סמוך לכלי, וילחץ הוורידים להחזיק הדם עד שיקבלם בכלי אחר.

4. שאל ר' ירמיה: כיצד הדין בציפור גדולה שדמה מרובה ודוחה את המים, או בציפור קטנה שדמה אינו ניכר במים?

ענה ר' זירא - אמרתי לך לא להרהר על מידות החכמים, כיון שחכמים שיערו בצפור דרוו, אין גדולה שמדחת את המים, ואין קטנה שנדחת מהמים.

5. הקדים עפר למים - פסול, ור' שמעון מכשיר. מה טעמיהם?

א. רבי שמעון - נאמר לגבי פרה אדומה, 'ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת', והלא אפר הוא, אלא שינה הכתוב כדי לדון גזירה שוה 'עפר עפר': מסוטה לפרה: שצריך לכתחילה לתת עפר על גבי מים,

מפרה לסוטה: בדיעבד אם הקדים עפר למים - כשר.

המקור בפרה - כיון שהפסוקים סותרים [המים 'עליו' - 'אל כלי'] משמע שבדיעבד כשר.

ב. ורבנן סוברים - שגם בפרה בדיעבד פסול, ופירוש הפסוקים: אל כלי - דוקא, עליו - שאח"כ יערבן.

ואין לפרש: עליו דוקא, אל כלי - שבכלי שנתן את האפר ישאב מהמעין.

כיון שכמו שמצינו בכל מקום שהמכשיר למעלה כך כאן.